

Program krúžku na III. čtvrtletí a říjen 1990

1. 9. uvítací večer se zahraničními soubory Folklórního festivalu Brno '90, účastní se delegace krúžku
3. 9. 20.30 hod. - večer družby se souborem Grupo folklórico de Barcelinhos v místnostech klubu na Horově ul.
4. 9. 18.00 hod. - účast krúžku v průvodu ulicemi Brna
19.00 hod. - vystoupení v rámci II. programu Folklórního festivalu Brno '90 na nádvoří **Nové radnice**
12. 9. 19.30 hod. - beseda u cimbálu v klubu na Horově ul.
22. 9. vystoupení souboru na slavnostech ve Stuttgartu, SRN
24. 10. 19.30 hod. - Krúžkařské hody v klubu na Horově ul.

Jubilanti

Pětašedesátiny oslavil 13. června Vítězslav Andres, krúžkař z let padesátých, otec jedné z vedoucích Slováčku Jitky Matuszkové

Šedesátin se 8. května dožila MUDr. Natálie Trněná, příslušnice "súdney stolice"

Čtyřicátiny oslaví několik členů souboru krúžku:

12. srpna zpěvačka Ivana Musilová
 16. srpna kontráš a kapelník muziky ing. Miloš Bělehrad
 20. srpna zpěvák a bývalý stárek Pavel Rampula
 21. září vedoucí mužského sboru ing. Josef Donné
- Všem jubilantům přejeme zdraví a dlouhá léta

Z bratrských krúžků

Bratislavský krúžek uspořádal 6. dubna posezení při písničce se vzpomínkou na MUDr. Konstantina Čárského, dlouholetého rychtára krúžku a 18. května setkání na Děvíně, kde si připomněl význam Velké Moravy pro českou a slovenskou minulost. Na dny 23. a 24. června organizuje zájezd do Skalice a na Dolňácké slavnosti v Hluku

Oprava ke kalendáři folklórních akcí a festivalů na rok 1990

Termín 45. mezinárodního folklórního festivalu Strážnice '90 byl zúžen jen na dny 13.--15. července. Stručně z pořadu:
13. 7. 18.00 hod. Čarovné květy paprádky - pořad k životnímu jubileu Zdenky Jelínkové

- 22.30 hod. Slovácké soubory jubilující Strážnici
14. 7. 9.00 hod. Výběrové kolo soutěže o nejlepšího tanečníka slováckého verbuňku (podle posledních zpráv se z našeho krúžku zúčastní Mirek Vy-mazal i jeho bratr Karel)
- 15.00 Mužské tance na Slovácku (vystoupí tanečníci a zpěváci našeho krúžku)
- 16.00 Finále soutěže o nejlepšího tanečníka slováckého verbuňku (z našeho krúžku má zajištěnu účast Petr Vozár jako vítěz regionální soutěže verbířů **Uherskohradištska a Uherskobrodsko**)
- 19.00 Spiš - folklórní tradice podtatranské oblasti
- 21.00 Svátky jara - celostátní pořad souborů a vesnic-kých skupin
15. 7. 11.00 Strážnice a píseň - přímý rozhlasový přenos
- 13.00 Zlatá nit - pořad ke 45. výročí strážnického festivalu

Intergym '90

Zpráva ze zájezdu mužské části taneční skupiny do SRN

Velice úzká část našeho souboru se ve dnech 2--8. 4. 1990 zúčastnila zajímavého a pro nás velice neobvyklého festivalu v SRN. Jednalo se o festival v gymnastice, taneční gymnastice, výrazovém a folklórním tanci. Účastíkem tohoto festivalu byl i Slovácký krúžek v zastoupení Jaroslava Sedláčka, Jiřího Mě-řinského, Aleše Holase, Jiřího Martinka, Petra Vozára a Rad-ka Šústka. "prezidentem" této skupiny byl po dobu festivalu Miloš Bělehrad.

Celou akci pořádalo Albert-Schweitzer - Gymnasium v Leonbergu, což je čtyřicetitisícové město ležící asi 20 km od Stuttgartu ve spolkové zemi Badensko-Württenbersko. Pořádající gymnázium umožňuje osmileté studium a studují je studenti ve věku od 12 do 19 let. V tomto věkovém rozmezí byli také všichni účastní-ci festivalu.

Naše účast byla pro všechny dost velkým zpestřením, hraničí-cím až s kuriózností a raritou. Jednak proto, že náš věkový průměr byl o takových 10 let vyšší než ostatních účastníků, dále proto, že jsme byli jedinným folklórním souborem, kte-rý se festivalu zúčastnil a hlavně pak proto, že jsme byli jedinámi muži mezi asi 80 účastnicemi festivalu. Tudíž muži

neustále žádanými, obdivovanými a nenahraditelnými.

Festivalu se účastnily studentky gymnázií ze Švédska, Egypta, Maďarska, Itálie, Indonézie a skupina místního gymnázia.

Pokud jde o program festivalu, dal by se shrnout dou tři dnů. Po zkušenostech z Portugalska, kde se neustále něco dělo a hlavně neustále vystupoval, jsme se cítili nevyužití. Vystoupení jsme měli pouze dvě a navíc to jedno vystoupení byla vlastně generálka toho druhého. Měli jsme k nim pouze nahrávku naší muziky na kazetě.

Stěžejním číslem našeho minisouboru byla "Zbojnická". Vystupovali jsme ovšem i z tancem Podšable, Bobkovníky a stylizovaným verbuňkem. Naše vystoupení měla velký ohlas, především u něžnější části publika. Nejvíce zapůsobil verbuňk a zejména zbojnická, zřejmě pro svůj obsah, jemuž všichni rozuměli, napětí i pro téměř gymnastický výkon všech tanečníků.

Závěrečný program, který se uskutečnil v sobotu 7. 4. v překrásné sportovní hale v Leonbergu zhlédl mimo významných osobností města i ministr kultury spolkové země Bádensko-Württembersko.

Na závěr vám nabízím několik zajímavých postřehů a vzpomínek na festival:

- Velmi příjemnou bude jistě vzpomínka na návštěvu bazénu. Protože jsme byli stále považováni za děti, dostali jsme při vstupu dětské lístky. Pořadatelům jsme se za to odvděčili tím, že jsme se také jako děti chovali. Možná ještě hůř. V dlouhém toboganu končícím v otevřeném bazénu s teplou vodou jsme se vyřádili víc než všechny ostatní "děti". Zajímavé byly také mořské vlny, které se daly v bazénu vytvořit. Jen Indonésané se na to dívali a říkali, že kvůli tomu nemuseli letět na druhou stranu zeměkoule...

- Velmi rádi budeme vzpomínat na účastnice festivalu z italské Bologne. Svým temperamentem a věkem nám totiž byly nejbližší. Také to někteří naši členové odnesli v podobě otrhaného oblečení i slibů, že pokud nepřijedeme do Itálie, pošlou si pro nás některé členy svých mafiánských rodin, atd.

- Nejvýstižnější, vzhledem k našemu věku, bylo oslovení, kterým nás místní pořadatelé titulovali. Byli jsme pro ně "Kris-tovi žáci."

Radek Šústek

Z Brna na Cabo da Roca a zpět aneb Z Moravy až na konec světa

Reportáž z cesty Slováckého krúžku do Portugalska

Pokračování z č. 1/90

Byli jsme ubytováni v horské krajině za městem, ve velké, perfektně v historizujícím stylu zařízené vile, kterou správa města právě upravovala pro rekreaci důchodců. Vystoupení jsme měli v zábavním středisku města, přírodním amfiteátru s dobrým ozvučením a osvětlením a bylo snad nejúspěšnější na zájezdu, ještě čtvrt hodiny po ukončení nás skupina mladých lidí vytleskávala. Velmi silný zážitek jsme však měli ještě před představením. Jedna z pracovnic loureské radnice, které se o nás staraly, nás doprovodila na Cabo da Roca neboli mys svatého Rocha, nejzápadnější bod kontinentální Evropy. Tvoří ho mohutný skalní ostroh, čnící do asi stometrové výše nad hladinou Atlantiku. Byl to zážitek těžko popsateľný: před vámi a na obě strany od vás se rozprostírá nekonečná vodní plocha, zbrázděná vlnami, s jejichž silou a nebezpečím jsme se za několik dní, někteří doslova na vlastní kůži, seznámili. A pak si v duchu promítneme na té obrovské, nedohledné ploše onu náhle směšnou kocábku Santa Maria, jejíž kopii jsme viděli v Barceloně, a pocítíte hlubokou úctu ke všem starověkým a středověkým mořeplavcům-objevitelům, chápete vzpoury, které na palubách jejich lodí vybuchovaly, a úzkosti, ze kterých se rodily.

Těšili jsme se na Lisabon, prý nejkrásnější město světa. Bohužel, mladičká a sympatická dívka, která nám byla v úterý dopoledně průvodkyní po něm, špatně pochopila naše přání a zavedla nás do obchodních ulic. A tak jsme z památek a krás města mnoho neviděli, ale pro příště (bude-li ovšem nějaké) se v něm dokážeme zhruba orientovat. A přece jsem si odnesl jednu zajímavost: na náměstíčku, kde jsme parkovali, byl malý kostelík, zcela uvnitř obložený bílými kachličkami s modrou kresbou, které se spojovaly v rozměrné obrazy. S okachlíkovanými domy jsme se setkali již v Alcochete a brzy nám došlo, že je to jeden ze způsobů, jak uchovat ve zdejších letním vedru uvnitř budovy příjemný chládek.

Další naší zastávkou bylo městečko Marinha Grande, kde jsme byli opět hosty Společnosti Portugalsko-Československo. Vystoupení se konalo v sále místního fotbalového klubu, docela připo-

mínajícího naše staré sokolovny. Příjemně naladění výborným a bohatým obědem v restauraci jsme se rozhodli, že pro místní organizátory narazíme soudek brněnské dvanáctky. Reakce však byla zajímavá. Několik padesátníků a šedesátníků, popíjejících v bufetu v předsálí, se našich chlapců, nabízejících jim pivo, zeptalo, zdali jsou komunisty. Když slyšeli zápornou odpověď, pivo odmítli a popíjeli provokativně nápoje, které si sami zakoupili v bufetu. Ale jiní hosté večera naší dvanáctkou nepohrdli.

Slovan všude bratry má a je to pravda. Po vystoupení v Loures za námi přišli manželé, hovořící slovensky. Seznámili se jako studenti v Bratislavě a paní - Slovenka - pokračuje ve studiu v Portugalsku. V Marinha Grande jsme potkali Brňačku, paní Yvu Vieirovou, která si v Brně vzala portugalského studenta. Byla nám zde průvodkyní a vezli jsme jí od maminky (téměř sousedky Zdeňka Kopřivy) několik dárečků. S dalšími krajany jsme se potkali na ulici v Barcelos, při průvodu. Emigranti, žijící v NSR, byli v Portugalsku na dovolené, a s překvapením zazírali na československou vlajku a československý soubor v zemi a místě kde to nečekali. Poslední setkání na portugalské půdě bylo Moncao, při našem posledním vystoupení. Mladí portugalské manželé, ona vystudovala v Brně, on v Leningradě. Poseděli s námi při obědě a bylo až komické poslouchat "echt" brněnské výrazivo a dikci z úst už na pohled typické Portugalky.

Pan Joaquim Manuel Pereira Jordao (nechal si říkat Žoakím), organizátor pobytu v Marinha Grande, nás na druhý den doprovodil do malebného poutního městečka Nazaré, postaveného na skalách nad překrásnou mořskou pláží, která změnila tuto rybářskou vesnici v rekreační středisko. Shlédli jsme tu ukázkou portugalského trhu a další zevnitř vykachlíkovaný kostel. Pan Žoakím po cestě vyprávěl o boji místního obyvatelstva proti majitelům lesů, kteří místo tradičních dřevin vysazují eukalypty, jejich pěstování je sice výnosnější, ale nadměrně zbavují půdu vláhy a živin.

A pak už jsme vyrazili směrem k hlavnímu místu našeho putování. Po cestě jsme měli štěstí - narazili jsme na jeden z největších skvostů portugalské gotické architektury, klášter-

ní komplex Batalha, postavený v letech 1385-1400, který nám zčásti nahradil to, co jsme neviděli v Lisabonu.

V podvečer ve středu 26. července jsme přijeli do Barcelos. Je to osmdesátitisícové město, jedno ze středisek severoportugalského kraje Minho, a přijeli jsme tam za známými, členy Grupo folclórico de Barcelinhos, s nimiž jsme si padli do oka na festivalu v italském Aviano v roce 1986. Protože jsme neměli uvedenou konkrétní adresu, na níž se máme hlásit, objížděli jsme už podruhé centrum města doufajíce, že někde uvidíme směrník s názvem festivalu nebo tabuli označující festivalovou kancelář nebo že si nás někdo všimne. Zamával na nás velmi temperamentně starý pán, i v tom vedru perfektně oblečený do černého jako na funus nebo na svatbu, a když jsme ho naložili do autobusu, vykřikoval španělsky, že je novinář, že ví kdo jsme a kam jedeme a že nás tam zavede. Vyvedl nás na okraj města a přímo do slepé ulice. Teprve v ní se přiznal k omylu a zrozpačitěl, protože zřejmě nevěděl jak se odsud vymotat. Ale hned se nás ujal jeden obyvatel ulice, uměl trochu německy, nasedl do vlastního vozu a zavedl nás až k mostu, který spojuje město Barcelos s její starší částí Barcelinhos, v níž je sídlo našeho hostitelského souboru i lékárna, ve které pracuje jeho vedoucí, paní Maria José Amaral.

Ubytování jsme zde byli v areálu lycea, ve dvou třídách v nejvyšším - druhém poschodí. Vedro, které nás provázelo po celý zájezd, tu bylo náramné, lehké zdivo propouštělo všechnu venkovní teplotu. Sprchy a umývárny byly ve vedlejší budově, asi 20 metrů vzdálené, ale tato vzdálenost stačila na to, abychom se po osprchování cestou zpět na ubytovnu opět zapotili. Nakonec někteří z nás dali přednost nocování pod širým nebem. Na témže poschodí s námi byli ubytování Holanďané a izraelský soubor Hora Modiim z Jeruzaléma, který tvořila skupina chlapců asi 11ti až 13tiletých a skupina párů asi 15ti až 16tiletých. Ve dne v noci byli Izraelci hlídáni civilními portugalskými policisty (později jsme se dověděli, že šlo o speciální jednotku z Lisabonu), kteří se na ubytovně se svým posláním vůbec neskrývali - jeden z nich vždycky seděl na chodbě se samopalem na kolenou. Izraelci si tuto ochranu vyžádali, měli strach z palestinských teroristů.

(jmk)

Hanácké Slovácko

Po dlouhé době se v našem Krůžkozoru opět vracíme k započatému seriálu, v němž podáváme národopisnou charakteristiku jednotlivých slováckých regionů. Po Podluží a stručné charakteristice Kopanic dnes zavítáme do jihozápadní části Slovácka, do oblasti zvané Hanácké Slováckou.

Hanácké Slovácko není, jako např. Podluží či Hornácko, oblastí jednolitou. Podle znaků kroje můžeme tuto oblast rozdělit na severní a jižní, čemuž v podstatě odpovídá i dvojakost místních dialektů. V jižní části se hovoří přechodným dialektem slováckým, v části severní, zejména na Kloboucku a Ždánicku převažuje nářečí hanácké.

Na severu sousedí oblast Hanáckého Slovácka s Brněnskem a Slavkovskem, na jihu s Podlužím, pásmem bývalých německých obcí a Hodonínkem, na severovýchodě pak s Kyjovskem. Severní hranici hanákoslováckého regionu tvoří Ždánický les, zjevož úbočí se kraj svažuje přes mírně kopcovitou pahorkatinu hustopečskou do jihomoravských nížin směrem k Hodonínu, Břeclavi a k Pavlovským vrchům. Hranici oblasti pak tvoří západním směrem trať Brno - Břeclav a silnice v úseku Velké Němčice - Šakvice - Starovičky - Rakvice - Podivín. Od Podivína pak vede hranice na Velké Bílovice, Moravský Žižkov, Nový Poddvorov, Čejkovice. Odtud na Krumvíř a ke Kloboukům. Směrem východním v oblasti Ždánicka tvoří jižní část hranice obce Nenkovice, Stavěšice, Strážovice. Odtud pokračuje hranice směrem severním na Věteřov, Nechvalín, Ostrovánky, Lovčice a Ždánice. Směrem západním hranice oblasti postupuje přes Žarošice, Uhřice, Dambořice, Borkovany, Těšany, Šitbořice a Křepice opět na Velké Němčice. Uprostřed tohoto okruhu jsou další význačné hanákoslovácké obce jako Velké Pavlovice, Bořetice, Vrbice, Kobylí, Brumovice, Morkůvky, Boleradice a Diváky. Na Ždánsku je pak nutno jmenovat Následovice, Archlebov a Dražůvky.

Ráz zdejší krajiny výstižně popsal Jan Herben: "Krajina, která se tu kolem rozprostírá, je nerovná, mírně prostoupená pahorky, většinou přechází v kypré, úrodné a požehnané nížiny. Říček tunení, jen pouhé svodnice. Ani dnes není tento kraj jiný. Kdosi ho výstižně pojmenoval krajem beze stínu.

V severní hanákoslovácké oblasti, tj. na Kloboucku a Ždán-
sku nosili muži dříve čičmy se "sekavicemi", to jest s že-
leza vykutými a přišroubovanými opatky, holínky byly vpředu
zdobené černou růžičkou s červeným třapcem. V dnešní době,
na hody a podobné slavnosti jsou to již prosté černé holín-
ky bez příkras. Na svátek se tu nosily žluté koženice a k
nim modré punčochy. Upevněny byly širokým opaskem se dvěma
i více přeskami. Nyní se nosí tmavé soukené i látkové kal-
hoty bez ozdob, podobně jako mužácké kalhoty na Podluží.
Opasek zůstal nezměněn. Košile se nosívaly ve svátek z ten-
kého plátna, se širokými baňatými nabíranými rukávy, na
ramenou červeně vyšíváné. Později přavládaly obyčejné bílé
košile městského střihu, dnes se, zejména v národopisných
souborech začínají opět navracet k původním. Jedině korduly
neprodělaly podstatnějšího vývoje. Jsou zpravidla modré,
světlemodré a červené, se stojatým límečkem, vyšíváním
na různé hvězdičky. Přednice korduly mají mnoho malých,
hustě seřazených, kulatých žlutých koflíčků, od nich pak
vpravo i vlevo dírky proužkově černě, žlutě, červeně nebo
zeleně obšíváné. Kolem dírek je shora dolů ještě zpravidla
vyšíváný proužek, vpravo, vlevo i dole pak třásně. Vyšívání
je také kolem kapes, dolní části korduly a na šůskách.
Krátké kabátce bývají nyní z téže látky jako kalhoty.
Na svátek se dříve nosily i flanelové či soukenné, bílé,
na límci prošité kabátky ozdobené kolem dírek stejně jako
kordule. Nosily se zde i haleny a kožichy. Tyto součásti
však již dnes nikde neuvidíme.

Klobouček je dosti vysoký, s poměrně úzkou střechou, až po
vrch je však bohatě zdobený krepinkami, housenkami a ozdob-
nými špendlíky. Ke kloboučku chasy patří kytice umělých kvě-
tů a často i několik kosírků.

V jižní hanákoslovácké oblasti se mužský kroj skládá z vy-
sokých faldovaček s hladkými vyleštěnými holínkami. Vpředu
bývá často ozdobná růžice. Sváteční nohavice jsou dnes z tmavé,
převážně modrého sukna, často ovšem i z černého, býva-
jí dnes velmi bohatě po stranách na švech i kolem puntu vy-
šíváné. Je to nejspíš vliv sousedního Podluží, které se
ostatně i jinak do kroje jihohanákoslováckého projevuje.
Dříve se i zde nosily žluté koženice, sahající po kolena
a po stranách zavazované řemínky s koženými třapci. Ty býva-
ly často vykládané mosaznými kroužky a červenými sukénky.